

THE ANALYSIS OF RECORDED CAUSES OF DEATH OF ADULT EAGLES IN GEORGIA IN 1973–2022

Abuladze A. (Institute of Zoology, Iliia State University, Tbilisi, Georgia)

Contact:

Aleksandre Abuladze
aleksandre.abuladze@
iliauni.edu.ge

Recommended citation: Abuladze A. The Analysis of Recorded Causes of Death of Adult Eagles in Georgia in 1973–2022. – Raptors Conservation. 2023. S2: 168–171. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-168-171 URL: <http://rrcn.ru/en/archives/34996>

Since 1973, the author has been conducting a complex study of birds in Georgia. Particular attention was paid to identifying threats and limiting factors, determining the extent and causes of death of all raptors, including eagles. All known cases were registered and, if possible, the causes were determined. In addition to the materials collected by the author together with assistants, for the collecting of statistical data regarding raptor mortality (including eagles), in 1978–1985 and in 1990–1991 special questionnaires were prepared and distributed to all regions, autonomous republics and districts of Georgia, to regional inspectors of regional branches of the former State Nature Conservation Committee, employees of the former Department of Nature Reserves and Hunting Industry of Georgia, staff of the former Georgian Society of hunters, regional branches of hunters and falconers societies, zoologists and conservationists working in nature reserves, universities, nature history museums, as well as to local amateur naturalists, birdwatchers and school teachers. More than 8700 copies of questionnaires were distributed. Appeals to participate in the counting along with instructions were published in local newspapers and distributed via mass-media (radio, TV). As a result, about 520 responses were received, including detailed information on number of raptors killed by poachers, electrocuted on power lines, trapped by falconers, poisoned by chemicals, etc., altogether giving data on more than 160 death cases of nine eagle species. That was a great help for better understanding of threats and limiting factors.

The total number of adult eagles' deaths recorded in Georgia in 1973–2022 was 441: 118 in 1973–1980, 171 in 1981–1990, 69 in 1991–2000, 56 in 2001–2011, and 27 in 2012–2022. At least 362 of recorded mortality cases, or approximately 82% of

all, occurred during the autumn migration, which coincides with the hunting season in Georgia, while 27 cases (6.12%) were recorded during spring passages, 28 (6.35%) cases – during wintering, and 24 (5.44%) cases – during breeding seasons. The main cause of death for adult eagles recorded in Georgia during study has been shooting – 296 cases for 9 eagle species, which is more than 67% of the total number of registered cases. Other recorded causes of mortality were the following: death on electricity cables due to electric shock (17 cases for 4 species), trapping and killing (5 cases for 2 species), death in traps with meat baits (5 cases for 2 species), death due of poisoning at poisoned meat baits (4 cases for 2 species), collisions with technical constructions (4 cases for 2 species), death on garbage dumps due to poisoning (2 cases for 1 species), victims of prey (1 cases for 1 species), collisions with vehicles (1 cases for 1 species), unidentified reasons (106 cases for 7 species). There is no doubt that the shooting was the cause of the eagles' deaths in those cases when it was not possible to accurately determine its cause. More detailed summarized data on distribution of registered mortality cases of adult eagles by seasons of years as well as by regions of Georgia are presented, analyzed, and discussed. Human persecution, especially illegal shooting, should be considered as a basic threat to raptors in Georgia, including all eagle species. The highest level of illegal eagle shooting in Georgia was recorded at Black Sea coastlands, in western part of Kolkheti Lowland, in river valleys, in suburbs of large cities, and in some other areas.

If we compare the scale and causes of the eagle mortality in Georgia in different decades, then in general it should be noted that in recent years there has been a slight decrease in the number of shootings. Nevertheless, despite the leg-

islative protection of all species of birds of prey in Georgia, shooting is still the main threat.

There are no recent data on raptor protection status from some regions of Georgia annexed by Russia – Abkhazia (from 1993) and South Ossetia (from 2008). According to the available information from

these regions, the situation there is alarming.

To improve the situation with the protection of eagles in Georgia, as well as for all other raptor species, it is necessary to conduct extensive educational programs among all segments of the population, primarily among hunters.

АНАЛИЗ ЗАРЕГИСТРИРОВАННЫХ ПРИЧИН СМЕРТИ ВЗРОСЛЫХ ОРЛОВ В ГРУЗИИ В 1973–2022 ГОДЫ

Абуладзе А. (Институт зоологии, Государственный университет Или, Тбилиси, Грузия)

Контакт:
Александр Абуладзе
aleksandre.abuladze@
iliauni.edu.ge

Рекомендуемая цитата: Абуладзе А. Анализ зарегистрированных причин смерти взрослых орлов в Грузии в 1973–2022 годы. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 168–171. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-168-171 URL: <http://rrcn.ru/ru/archives/34996>

С 1973 г. автор проводит комплексное изучение птиц Грузии. Особое внимание уделялось выявлению угроз и ограничивающих факторов, определению масштабов и причин гибели хищных птиц, включая орлов. Были зарегистрированы все известные случаи гибели и по возможности установлены причины. Помимо материалов, собранных автором совместно с ассистентами, для сбора статистических данных о смертности пернатых хищников, в том числе орлов, в 1978–1985 гг. и 1990–1991 гг. были подготовлены опросники и разосланы во все области, автономные республики и районы Грузии – региональным инспекторам областных отделений бывшего Государственного комитета охраны природы, работникам бывшего Департамента природных заповедников и охотничьего хозяйства Грузии, сотрудникам бывшего Грузинского общества охотников, в региональные общества охотников и сокольников, зоологам и защитникам природы, работающим в заповедниках, университетах и музеях естествознания, а также местным натуралистам-любителям, любителям птиц и школьным учителям.

Было разослано более 8700 экземпляров опросника. Призывы к участию в учётной работе и инструкции были опубликованы в местных газетах и распространялись через средства массовой информации (радио, телевидение). В

результате было получено около 520 ответов, в том числе подробная информация о количестве пернатых хищников, убитых браконьерами, погибших на линиях электропередач, отловленных сокольниковыми, отравленных химикатами и т.д. В общей сложности были получены данные о более чем 160 случаях гибели 9 видов орлов, что стало большим подспорьем для лучшего понимания угроз и ограничивающих факторов.

Общее количество случаев гибели взрослых орлов, зарегистрированных в Грузии в 1973–2022 гг., составило 441: 118 в 1973–1980 гг., 171 в 1981–1990 гг., 69 в 1991–2000 гг., 56 в 2001–2011 гг. и 27 в 2012–2022 гг. Не менее 362 зарегистрированных случаев гибели (примерно 82%) приходится на осеннюю миграцию, совпадающую с сезоном охоты в Грузии, 27 случаев (6,12%) зарегистрировано во время весенней миграции, 28 случаев (6,35%) – на зимовках и 24 случая (5,44%) – в период размножения. Основной причиной гибели взрослых орлов в Грузии во время исследования был отстрел – 296 случаев для 9 видов орлов, что составляет более 67% от общего числа зарегистрированных случаев.

Другими причинами гибели орлов были: поражение электротоком на электрических кабелях (17 случаев для 4 видов), отлов и умерщвление (5 случаев для 2 видов), гибель в ловушках с мясными приманками (5 случаев для 2

видов), отравление ядовитыми мясными приманками (4 случая для 2 видов), столкновение с техническими сооружениями (4 случая для 2 видов), гибель на свалках от отравления (2 случая для 1 вида), добыча другими хищниками (1 случай для 1 вида), столкновения с транспортными средствами (1 случай для 1 вида), неустановленные причины (106 случаев для 7 видов). В тех случаях, когда причину гибели орлов точно установить не удалось, причиной, несомненно, был отстрел.

Были представлены, проанализированы и обсуждены более подробные сводные данные о распределении зарегистрированных случаев гибели взрослых орлов по сезонам года, а также по отдельным регионам Грузии. Преследование человеком, в особенности незаконный отстрел, следует рассматривать как основную угрозу для хищных птиц в Грузии, включая все виды орлов. Самый высокий уровень незаконного отстрела орлов на территории Грузии был

зафиксирован на побережье Чёрного моря, в западной части Колхидской низменности, в речных долинах, преимущественно в пригородах крупных городов, в некоторых других местах.

Если сравнивать масштабы и причины смертности орлов в разные десятилетия, следует отметить, что в последние годы наблюдается некоторое снижение числа отстрелов. Тем не менее, несмотря на законодательную защиту всех видов хищных птиц в Грузии, отстрел остаётся главной угрозой.

Нет свежих данных об охране пернатых хищников в некоторых регионах Грузии, аннексированных Россией – Абхазии (с 1993 г.) и Южной Осетии (с 2008 г.). Однако имеющаяся информация об этих регионах вызывает тревогу.

Для улучшения ситуации с охраной орлов и других хищных птиц в Грузии необходимо реализовывать образовательные программы с широким охватом среди всех слоёв населения, в первую очередь среди охотников.

1973–2022 ЖЫЛДАРЫ ГРУЗИЯДАҒЫ ЕРЕСЕК ҚЫРАНДАРДЫҢ ӨЛІМІНІҢ ТІРКЕЛГЕН СЕБЕПТЕРІН ТАЛДАУ

Абуладзе А. (Зоология институты, Илия мемлекеттік университеті, Тбилиси қ., Грузия)

Контакт:
Александр Абуладзе
aleksandre.abuladze@
iliauni.edu.ge

Ұсынылатын дәйексөз: Абуладзе А. 1973–2022 жылдары Грузиядағы ересек қырандардың өлімінің тіркелген себептерін талдау. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2: С. 168–171. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-168-171 URL: <http://trrcn.ru/ru/archives/34996>

1973 жылдан бастап автор Грузия құстарын жан-жақты зерттеді. Қауіптер мен шектеуші факторларды анықтауға, жыртқыш құстардың, соның ішінде қырандардың өлімінің ауқымы мен себептерін анықтауға ерекше назар аударылды. Барлық белгілі өлім жағдайлары тіркеліп және мүмкіндігінше себептері анықталды. Автор көмекшілермен бірге жиналған материалдардан басқа, қауатты жыртқыштардың, соның ішінде қырандардың өлімі туралы статистикалық мәліметтерді жинауға Грузияның автономиялық республикалары мен аудандарына – бұрынғы Мемлекеттік табиғатты қорғау Комитетінің облыстық бөлімшелерінің аймақтық инспекторларына, Грузияның бұрынғы

табиғи қорықтар және аншылық шаруашылығы департаментінің қызметкерлеріне, бұрынғы Грузин аншылар қоғамының қызметкерлері, аймақтық аншылар мен сүнқарлар қоғамдары, зоологтар мен табиғатты қорғаушыларға, қорықтарда, университеттерде және табиғи тарих мұражайларында жұмыс істейтін, сондай-ақ жергілікті эвекской натуралистер, құстарды сүйетіндер мен мектеп мұғалімдеріне, 1978–1985 және 1990–1991 жылдары сауалнамалар дайындалып, барлық салаларға жіберілді.

Сауалнаманың 8700-ден астам данасы жіберілді. Есеп жұмысына қатысуға шақырулар мен нұсқаулар жергілікті газеттерде жарияланды және бұқаралық ақпарат құралдары (радио, теледидар)

арқылы таратылды. Нәтижесінде 520-ға жуық жауап, оның ішінде қанатты жыртқыштардың саны туралы толық ақпарат, браконьерлер өлтірген, электр желілерінде қаза тапқан, сүңқар ұстаушылар ұстаған, химиялық заттармен ұланған және т. б. мәліметтер алынды. Барлығы қырандардың 9 түрінің 160-тан астам өлімі туралы мәліметтер алынды, бұл қауіптер мен шектеу факторларын жақсы түсінуге үлкен көмек болды.

1973-2022 жылдары Грузияда тіркелген ересек қырандардың өлімінің жалпы саны 1973–1980 жылдары 441: 118, 1981–1990 жылдары 171, 1991–2000 жылдары 69, 2001–2011 жылдары 56 және 2012–2022 жылдары 27 болды. Кем дегенде 362 өлім жағдайы (шамамен 82%) Грузиядағы аң аулау маусымына сәйкес келетін күзгі көші – қонға келеді, 27 жағдай (6,12%) көктемгі көші – қон кезінде, 28 жағдай (6,35%) қыстауда және 24 жағдай (5,44%) көбею кезеңінде тіркелді. Зерттеу кезінде Грузияда ересек қырандардың өлімінің негізгі себебі ату болды-бүркіттердің 9 түрі үшін 296 жағдай, бұл тіркелген жағдайлардың жалпы санының 67% – дан астамын құрайды.

Қырандардың өлімінің басқа да себептері: электр кабельдерінде электр тогының соғуы (4 түр үшін 17 жағдай), аулау және өлтіру (2 түр үшін 5 жағдай), ет жемдерімен тұзақтарда өлуі (2 түр үшін 5 жағдай), улы ет жемдерімен ұлануы (2 түр үшін 4 жағдай), техника-

лық құрылыстармен соқтығысу (2 түр үшін 4 жағдай), қоқыс орындарында ұланудан өлуі (1 түр үшін 2 жағдай), басқа жыртқыштардың олжасы болу (1 түр үшін 1 жағдай), көлік құралдарымен соқтығысуы (1 түр үшін 1 жағдай), анықталмаған себептері (7 түр үшін 106 жағдай) болды. Қырандардың өлімінің себебін дәл анықтау мүмкін болмаған жағдайларда, оның себебі сөзсіз ату болып саналды.

Ересек қырандардың өлімінің жыл мезгілдеріне, сондай-ақ Грузияның жекелеген аймақтарына таралуы туралы егжей-тегжейлі мәліметтер ұсынылып, талданды және талқыланды. Адамның қудалауы, әсіресе заңсыз ату, Грузиядағы жыртқыш құстарға, соның ішінде қырандардың барлық түрлеріне негізгі қауіп ретінде қарастырылуы керек. Грузия аумағында қырандарды заңсыз атудың ең жоғары деңгейі Қара теңіз жағалауында, Колхида ойпатының батыс бөлігінде, өзен аңғарларында, негізінен ірі қалалардың маңында, кейбір басқа жерлерде тіркелді.

Әр түрлі онжылдықтардағы бүркіттердің өлім-жітімінің ауқымы мен себептерін салыстыра отырып, соңғы жылдары ату саны біршама төмендегенін атап өткен жөн. Дегенмен, Грузиядағы жыртқыш құстардың барлық түрлерін заңнамалық қорғауына қарамастан, ату басты қауіп болып қала береді.

Грузияның кейбір аймақтарында Ресей – Абхазия (1993 жылдан бастап) және Оңтүстік Осетия (2008 жылдан бастап) қосқан қанатты жыртқыштарды қорғау туралы жана мәліметтер жоқ. Алайда, бұл аймақтар туралы қолда бар ақпарат аландатады.

Грузиядағы қырандар мен басқа да жыртқыш құстарды қорғау жағдайын жақсартуға халықтың барлық топтары арасында, ең алдымен аңшылар арасында кенінен қамтылған білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру қажет.

Evidence of illegal raptor shooting along Georgia's Black Sea coast: hunters typically remove and discard the wings, legs and heads of the birds they shoot.

Photo by B. Willaert.

Доказательства незаконного отстрела хищников на черноморском побережье Грузии: охотники обычно отрезают и выбрасывают крылья, ноги и головы застреленных птиц. Фото Б. Виллаерта.

Грузияның Қара теңіз жағалауында жыртқыштардың заңсыз атылғанының дәлелі: аңшылар әдетте атылған құстардың қанаттарын, аяқтарын және бастарын кесіп, лақтырып тастайды. Б. Виллаерттің фотосы.